Utorok 4. februára 2014

P7_TA(2014)0066

Malé poľnohospodárske podniky

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 4. februára 2014 o budúcnosti malých poľnohospodárskych podnikov (2013/2096(INI))

(2017/C 093/08)

Európsky parlament,

— so zreteľom na ciele spoločnej poľnohospodárskej politiky stanovené v článku 39 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a najmä na ciele, „zvýšiť produktivitu poľnohospodárstva podporovaním technického pokroku a zabezpečovaním racionálneho rozvoja poľnohospodárskej výroby a optimálneho využívania výrobných faktorov, najmä pracovnej sily“ a „zabezpečiť […] primeranú životnú úroveň poľnohospodárov, najmä zvýšením individuálnych príjmov jednotlivcov pracujúcich v poľnohospodárstve“,

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009 ([1]), a najmä na jeho články 32 a 61 týkajúce sa redistributívnych platieb a režimu pre malých poľnohospodárov,

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 zo 17. decembra 2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 ([2]), a najmä na jeho články 7 a 19 týkajúce sa tematických čiastkových programov a rozvoja poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 3. mája 2011 s názvom Naše životné poistenie, náš prírodný kapitál: stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020 (COM(2011)0244),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. septembra 2010 o spravodlivých príjmoch pre poľnohospodárov: lepšie fungovanie potravinového reťazca v Európe ([3]),

— so zreteľom na analýzu z roku 2013 s názvom Polosamozásobiteľské poľnohospodárstvo – hodnota a smery rozvoja, ktorú vypracovala tematická sekcia B (štrukturálna a kohézna politika) Európskeho parlamentu,

— so zreteľom na článok 48 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na správu Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (A7-0029/2014),

A. keďže malé poľnohospodárske podniky v Európe neustále podliehajú demografickému, komerčnému a technologickému tlaku, čo má za následok postupný ústup poľnohospodárstva a vyľudňovanie na vidieku v regiónoch, v ktorých prevládajú, vrátane hromadného opúšťania drobného chovu zvierat a zanechania pestovania špecifických miestnych plodín;

B. keďže tieto malé podniky predstavujú poľnohospodársky model so sociálnym charakterom, ktorý je v EÚ stále najviac rozšírený a ktorý môže a musí existovať spolu s ostatnými poľnohospodárskymi modelmi väčšieho rozsahu, ktoré sa viac zameriavajú na trh;

C. keďže malé poľnohospodárske podniky neplnia len funkcie v oblasti výroby, ale aj určité kľúčové funkcie súvisiace s poskytovaním verejných statkov; keďže toto zahŕňa funkcie týkajúce sa prírody a krajiny (pričiňujú sa o udržanie charakteristického krajinného rázu európskeho vidieka a biodiverzity vo vidieckych oblastiach), sociálne funkcie (spoločne zabezpečujú živobytie miliónom ľudí v Európe, predchádzajú chudobe a predstavujú zdroj pracovnej sily pre priemysel a iné odvetvia hospodárstva, napr. cestovný ruch) a kultúrne funkcie (zachovávajú pekné tradície, ľudové zvyky a iné nemateriálne historické dedičstvo a vytvárajú regionálne a tradičné výrobky);

([1]) Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 608.
([2]) Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 487.
([3]) Ú. v. EÚ C 308 E, 20.10.2011, s. 22.

D. keďže malé poľnohospodárske podniky majú dobré predpoklady na vykonávanie ekologickejších poľnohospodárskych činností zameraných na dobré životné podmienky zvierat;

E. keďže vyľudňovanie a odchod z vidieka majú značný vplyv na životné podmienky vo vidieckych spoločenstvách, a tým aj na kvalitu života a pracovné podmienky poľnohospodárov, a sú často určujúcim faktorom pri rozhodnutiach o zachovaní alebo zrušení malých poľnohospodárskych podnikov; keďže vytváranie dlhodobej perspektívy, najmä pre mladých ľudí, vo vidieckych oblastiach má zásadný význam pre budúcnosť malých poľnohospodárskych podnikov;

F. keďže v niektorých oblastiach existencia a prežitie malých poľnohospodárskych podnikov zabezpečujú zdroj príjmov a bránia vyľudňovaniu;

G. keďže trhové ceny podliehajú veľkým výkyvom, ktoré často zhoršuje aj skutočnosť, že ceny diktujú sprostredkovatelia tým, že využívajú slabú pozíciu výrobcu;

H. keďže malé poľnohospodárske podniky sú spravidla pružnejšie a ľahšie sa prispôsobujú krízam na trhu;

I. keďže mnohé malé poľnohospodárske podniky sa špecializujú a združujú v organizáciách výrobcov, čo im umožňuje uplatňovať si oprávnený nárok vyrábať pre trh s potravinami za rovnakých podmienok ako väčšie podniky;

J. keďže problémy malých poľnohospodárskych podnikov si vyžadujú všeobecnejší prístup; keďže podpora možných alternatívnych zdrojov príjmov a perspektíva diverzifikácie, ako aj tvorba pracovných miest mimo poľnohospodárstva a poskytovanie verejných služieb vo vidieckych oblastiach majú kľúčový význam pre budúcnosť malých poľnohospodárskych podnikov a vidieckych spoločenstiev;

K. keďže malým poľnohospodárskym podnikom sa v spoločnej poľnohospodárskej politike (SPP) nevenuje dostatočná pozornosť, čo vyplýva z toho, že štruktúra podpory v rámci SPP je v zásade založená na rozlohe a historickej výrobe, a preto neumožňuje primerane reagovať na situáciu a funkcie malých poľnohospodárskych podnikov, ako aj zo skutočnosti, že niektoré členské štáty stanovujú minimálne hraničné hodnoty financovania v druhom pilieri a nezavádzajú vykonávacie opatrenia na riešenie potrieb tohto typu podniku;

L. keďže pre malé podniky je zložité získať finančnú podporu vzhľadom na to, že môžu mať sťažený prístup k finančným prostriedkom z programov EÚ z dôvodu chýbajúceho vlastného príspevku a/alebo potrebnej kapacity alebo nízkej úverovej bonity či jej neexistencie;

M. keďže malé podniky v najodľahlejších regiónoch si takisto vyžadujú mimoriadnu pozornosť kvôli dvojnásobnému tlaku, pod ktorým vykonávajú svoju činnosť;

N. keďže doplnkový a vedľajší príjem má pre mnohé malé poľnohospodárske podniky veľký význam;

O. keďže určité typy malých podnikov, napr. samozásobiteľské farmy, zmierňujú úplný nedostatok tým, že aspoň v malej miere poskytujú potraviny a zabezpečujú príjmy;

P. keďže v niektorých prípadoch vlastníci malých podnikov nedostávajú dostatočnú administratívnu podporu alebo dostatočne kvalitné poradenstvo; keďže členské štáty často vytvárajú zbytočné byrokratické prekážky a niektorí vlastníci malých podnikov nemajú potrebné zdroje a skúsenosti na účinné vykonávanie príslušných správnych procesov;

Q. keďže z dôvodu územnej rozdrobenosti majú poľnohospodárske podniky oveľa slabšie postavenie pri vyjednávaní v rámci potravinového reťazca ako iní účastníci trhu a keďže to pociťujú najmä malé poľnohospodárske podniky;

R. keďže malé poľnohospodárske podniky zohrávajú osobitnú úlohu pri zachovávaní životaschopnosti niektorých oblastí, ako sú horské oblasti, znevýhodnené oblasti a najvzdialenejšie regióny, ako aj tie oblasti, v ktorých je poľnohospodárstvo z dôvodu geografických a morfologických obmedzení jednou z mála, ak nie dokonca jedinou hospodársky udržateľnou činnosťou;

S. keďže príjmová a životná úroveň rodín, ktoré sa živia prácou v malých poľnohospodárskych podnikoch, je oveľa nižšia, ako v prípade vyrábajúcich poľnohospodárov alebo poľnohospodárov zamestnaných v iných odvetviach hospodárstva;

Utorok 4. februára 2014

T. keďže mnohé menšie poľnohospodárske podniky nemôžu žiť výlučne z poľnohospodárstva a na zabezpečenie svojej existencie potrebujú alternatívne zdroje príjmov; keďže súčasne títo vlastníci malých podnikov by sa mali vo zvýšenej miere zamerať na rentabilitu a produktivitu svojej prevádzky;

U. keďže v mnohých regiónoch zabezpečujú malé poľnohospodárske podniky príjem pre rodiny, ktoré nemajú možnosť nájsť si iný zdroj príjmov;

V. keďže je nedostatok vierohodných údajov o situácii malých poľnohospodárskych podnikov a o vplyve nástrojov SPP na toto odvetvie a keďže malé farmy sú v jednotlivých členských štátoch odlišne definované;

W. keďže určití menší poľnohospodárski výrobcovia, napríklad včelári, buď nevlastnia žiadnu pôdu, alebo ju neobrábajú, a preto sú vylúčení z režimu pre malých poľnohospodárov;

X. keďže Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov vyhlásilo rok 2014 za Medzinárodný rok rodinných fariem;

1. vyzýva členské štáty a Komisiu, aby prijali vhodné opatrenia v rámci novej spoločnej poľnohospodárskej politiky a pripravili usmernenia na obdobie po roku 2020, ktorými by sa vo väčšej miere zohľadňovali osobitné potreby malých rodinných podnikov, ktoré predstavujú dôležitý prvok európskeho modelu poľnohospodárstva, ako aj základ viacfunkčného rozvoja vidieckych oblastí a trvalo udržateľného rozvoja regiónov vo všeobecnosti;

2. žiada o pokračovanie súčasnej politiky podpory konsolidácie poľnohospodárskej pôdy, ako aj politiky vyčleňovania finančnej pomoci pre poľnohospodárov zúčastňujúcich sa na režime pre malých poľnohospodárov, ktorí svoju poľnohospodársku pôdu definitívne prenechali inému poľnohospodárovi, pretože ide o účinný prostriedok na zlepšenie poľnohospodárskej výroby;

3. domnieva sa, že jednoduché zníženie počtu malých poľnohospodárskych podnikov by nemalo byť hlavným cieľom reštrukturalizačných opatrení, pretože sa tým nezvýši konkurencieschopnosť väčších podnikov; v tejto súvislosti vyzýva členské štáty, aby pripravili vhodné riešenia a modely rozvoja pre malé podniky, s prihliadnutím na špecifickosť poľnohospodárstva v danej krajine a na regionálne rozdiely, s cieľom podporiť konkurencieschopnosť, rentabilitu a ziskovosť malých podnikov, presadzovať podnikateľskú činnosť, vytvárať pracovné miesta a zamedziť vyľudňovaniu vidieckych oblastí;

4. zastáva názor, že naliehavo treba zvrátiť proces odchodu z vidieka a vyľudňovanie vidieckych oblastí s cieľom poskytnúť malým poľnohospodárskym podnikom vhodné prostredie a tým aj dlhodobú perspektívu vo svojej lokalite; vyzýva členské štáty, aby efektívne využívali dostupné finančné prostriedky EU s cieľom podporovať infraštruktúru, ponuky v oblasti vzdelávania, zdravotnú starostlivosť a možnosti opatery, starostlivosť o deti, prístup k rýchlejšiemu internetu a zriadenie a rozvoj malých a stredných podnikov (MSP) vo vidieckych oblastiach, aby sa zabezpečili rovnocenné životné podmienky v mestskými a vo vidieckymi oblastiach; odporúča zamerať úsilie na vytvorenie udržateľnej perspektívy do budúcnosti pre mladých a vzdelaných ľudí a pre ženy;

5. požaduje, aby sa zväčšil objem priameho predaja – ako je predaj tradičných výrobkov – na miestnych a regionálnych trhoch, aby sa v malých podnikoch rozvíjala udržateľná forma spracovania pri dodržaní zásad zodpovednosti a zaviedol sa nevyhnutný a primeraný systém kontroly; nabáda Komisiu a členské štáty, aby preskúmali existujúce ustanovenia o potravinovej bezpečnosti s cieľom znížiť zaťaženie a odstrániť prekážky, ktoré môžu tieto ustanovenia predstavovať z hľadiska rozvoja spracovania a predaja potravín malými poľnohospodárskymi podnikmi; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vytvorili platformu na výmenu najlepších postupov v oblasti regulácie a kontroly spracovania potravín malými poľnohospodárskymi podnikmi; okrem toho vyzýva regionálne orgány, aby boli aktívnejšie, pokiaľ ide o rozvoj infraštruktúry priameho predaja vrátane vidieckych a mestských trhovísk, aby sa takto uľahčil spotrebiteľom prístup k lacným, čerstvým a kvalitným poľnohospodárskym výrobkom;

6. zastáva názor, že vyriešenie problémov malých poľnohospodárskych podnikov musí byť okrem SPP zahrnuté do ďalších politík EÚ vrátane politiky súdržnosti, aby sa prispelo k zlepšeniu technickej infraštruktúry a prístupu k verejným službám vo vidieckych oblastiach, zatiaľ čo finančné prostriedky z Európskeho sociálneho fondu by sa mali využívať na financovanie spoločensko-sociálnych opatrení zahrňujúcich sociálne začleňovanie, vzdelávanie, odbornú prípravu a prenos poznatkov; domnieva sa tiež, že keďže tieto malé podniky nemajú významný vplyv na trh, dodatočná podpora by sa mohla poskytnúť z vnútroštátnych finančných prostriedkov v súlade s pravidlami dohodnutými s Komisiou a bez narušenia hospodárskej súťaže;

7. upozorňuje na tlak na zvyšovanie ceny poľnohospodárskej pôdy v dôsledku nadchádzajúcej liberalizácie trhu s pozemkami v nových členských štátoch; poukazuje na to, že malí poľnohospodári budú najviac zasiahnutí rastom ceny pôdy;

8. vyzýva členské štáty, aby prostredníctvom svojich vzdelávacích systémov zabezpečili vhodnú vzdelanostnú infraštruktúru pre odborné vzdelávanie a prípravu v oblasti poľnohospodárstva;

9. poukazuje na tlak na zvyšovanie ceny poľnohospodárskej pôdy v dôsledku rozširovania miest;

10. skutočne víta vytvorenie systému podpory pre malých poľnohospodárov v rámci prvého piliera SPP, domnieva sa však, že sa zjednodušila len forma prenosu, zatiaľ čo nízke priame platby neposkytujú priestor na rozvoj, a že tieto opatrenia naďalej nepostačujú na zlepšenie situácie malých podnikov v EÚ; je presvedčený, že by sa mal zriadiť mechanizmus, ktorým by sa malým poľnohospodárskym podnikom umožnilo podať viacročné žiadosti o priame platby, ktoré by sa aktualizovali len v prípade, že by došlo k zmenám v danom podniku;

11. opätovne upozorňuje na výrazné rozdiely medzi poľnohospodárskymi dotáciami v jednotlivých členských štátoch, ktoré znevýhodňujú nové členské štáty;

12. zdôrazňuje, že vzhľadom na dobrovoľný charakter režimu pre malých poľnohospodárov v rámci prvého piliera SPP je potrebné, aby sa preskúmali a použili všetky možnosti podpory malých výrobcov obsiahnuté v druhom pilieri SPP;

13. domnieva sa, že okrem takýchto opatrení je naďalej potrebné nájsť efektívny spôsob podpory tých malých poľnohospodárskych výrobcov, ktorých činnosť alebo produkty nie sú viazané na vlastníctvo a/alebo obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy;

14. vyzýva členské štáty, aby zaviedli primerané nástroje finančné nástroje, napríklad vo forme mikroúverov, subvencovania úrokových sadzieb pôžičiek, finančného lízingu, úhrady prvých splátok alebo úverových záruk; do procesu tejto podpory treba začleniť samoregulačné orgány na regionálnej a miestnej úrovni;

15. zdôrazňuje, že aj pre malé podniky sú smerodajné požiadavky na vhodné postupy v poľnohospodárstve a európske a vnútroštátne požiadavky týkajúce sa najmä poľnohospodárskej výroby a ochrany spotrebiteľov, a preto je minimálna kvalifikácia vlastníkov malých podnikov nevyhnutná; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zvážili spôsob na zabezpečenie toho, že sa táto minimálna kvalifikáciu bude dať všeobecne nadobudnúť a bude prispôsobená potrebám malých podnikov;

16. vyzýva, aby bezplatné poradenstvo bolo lepšie prispôsobené potrebám malých podnikov, zjednodušili si postupy z hľadiska poskytovania informácií, odbornej prípravy, posúdenia rizika a monitorovania zdravia, spustili sa informačné kampane, rozširovali sa najlepšie postupy, čo sa týka krátkeho potravinového reťazca, a zabezpečila sa technická pomoc pri predkladaní žiadostí o finančné prostriedky EÚ, ako aj aby sa poskytlo poradenstvo, ktorým sa vlastníkom malých podnikov pomôže prispôsobiť profil ich výrobnej činnosti ich výrobnému a environmentálnemu potenciálu;

17. zdôrazňuje potrebu združovania sa malých podnikov do organizácií, skupín výrobcov alebo družstiev, ako aj prijímania spoločných marketingových programov; domnieva sa, že všetkým formám spolupráce malých podnikov vo forme družstiev, organizácií výrobcov alebo spoločného využívania prevádzkových prostriedkov vrátane strojov sa musí poskytnúť osobitná podpora v rámci mechanizmov EÚ a vnútroštátnych mechanizmov;

18. domnieva sa, že malé podniky nachádzajúce sa v horských oblastiach, znevýhodnených oblastiach alebo v najvzdialenejších regiónoch by mali mať možnosť profitovať z podpory spojenej s výrobou, napríklad v oblasti chovu dobytka, kde takisto spĺňajú určité environmentálne funkcie;

19. zastáva názor, že v prípade poľnohospodárskej činnosti ide viac ako inokedy o strategicky významné činnosti, a túto skutočnosť by mali náležite zohľadniť všetky členské štáty pri hľadaní riešenia pre malých poľnohospodárov, ktoré im umožní pokračovať v ich činnosti, aby sa dala nastoliť rovnováha medzi cenami poľnohospodárskych výrobkov a výrobnými nákladmi;

20. žiada členské štáty, aby do svojich programov v I. a II. pilieri zahrnuli podprogramy a opatrenia zamerané na malé podniky; poukazuje na to, že najmä malé podniky sa musia zapájať do doplnkových a vedľajších činností, aby si zabezpečili dostatočný príjem; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť, aby druhý pilier v rámci SPP mal postačujúce zdroje a programy rozvoja vidieka boli správne zamerané na potreby malých podnikov;

Utorok 4. februára 2014

21. odporúča rozšíriť vplyv informačnej siete poľnohospodárskeho účtovníctva s cieľom preskúmať situáciu malých podnikov a vplyv SPP na nich a naplánovať ich rozvoj;

22. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade a Komisii.